

Vpliv spolne vzgoje na epidemijo spolnih bolezni

Že sam naslov teme nam daje slutiti, da sodeluje pravilna splošna, posebej pa še ustrezno usmerjena spolna vzgoja nemara najuspešneje pri preprečevanju in zatiranju spolnih bolezni.

Nekateri pedagogi menijo, da je posebna »spolna vzgoja« odveč, če se splošni vzgoji posreči, da izoblikuje pri slehernem značajno, etično osebnost. Vse to zveni malone utopistično, saj iz vsakodnevne venerološke prakse predobro vemo, da je človek, posebej pa še spolno bolni najsubjektivnejši dejavnik, ki bo še dolgo odločno vplival na potek epidemije spolnih bolezni. Pri tem ne odločata samo standard in civilizacija posameznikov ali celih narodov, marveč predvsem vzgojenost, se pravi, resnična kulturnost slehernega. In pri nobeni drugi bolezni nista tolikega pomena vzgojenost in kulturnost kakor prav pri spolnih boleznih, kajti iz njiju izhajajo pravilni medosebni, še zlasti pa pravilni medspolni odnosi. So pa prav medosebni odnosi zelo občutljiv preizkusni kamen za moralnost spolnih soudeležencev. Z vsem tem nas zelo prepričljivo seznanja epidemiološka anketa s spolno bolnimi.

Pokaže nam dvoje: medicinsko stran problematike spolnih bolezni nasploh, še posebej pa okoliščine, ki omogočajo okužbo s spolno boleznijo.

Ko ugotavljamo čedalje večje število tistih, ki zares ne vedo, s kom so imeli spolni stik in se ob njem celo okužili s spolno boleznijo, nam ta okoliščina dovolj zgovorno izpričuje nevgojenost in nekulturnost takšnih spolnih soudeležencev. Vse to pa obenem tudi potrjuje, da bi bilo premalo, če bi bil kdo sicer poučen o spolnem vprašanju in vsem, kar bi utegnilo biti z njim v zvezi, ostal bi pa kljub temu nraavstveno brezbrizen. Zato mora spolno poučitev dopolnjevati spolna vzgoja, ki navaja doraščajočega človeka k pravilnim medčloveškim odnosom nasploh, k odnosom do drugega spola pa še posebej.

Pri spolni vzgoji je važno, da obrazložimo mlademu človeku namen in pomen spolnega življenja ter ga opozorimo na nraavstveno in gmotno odgovornost, ki nam jo nalaga spolno izživljanje.

Ali je pri nas (čisto po »prosvetno-šolski liniji«) že kaj storjenega za spolno vzgojo, ali se zavedamo, v čem je razlika med spolno poučitvijo in spolno vzgojo, ali pri nas spolna vzgoja nemara že »teče« kot sestavni del učnih načrtov na osnovnih, srednjih in visokih šolah?

---

* Prirjeno po predavanju ob zdravniškem srečanju ALPE-ADRIA leta 1972 v Gradežu (Grado).

Ob teh vprašanih moramo žal skromno priznati, da je pri nas spolno-vzgojna dejavnost še vedno samo priložnostna in da jo navadno organizirajo (ad hoc) nekateri šolniki šele takrat, ko »se kaj zgodi«, medtem ko se sicer z njo večinoma ukvarjajo »ljudje dobre volje«.

Zakaj tako? Velika ovira, da bi po naših šolah že redno »tekla« spolna vzgoja, je še vedno v tem, da se šolniki (v najširšem pomenu besede) ne morejo zediniti glede organizacije spolne vzgoje in njene metodologije. Mnogi so mnenja, da spolna vzgoja ne more — ali celo ne sme! — biti poseben »predmet«; trdijo namreč, da bi bilo mnogo bolje, če bi se v šoli o spolnem vprašanju razpravljalo med drugimi predmeti, in še to samo ob posebnih priložnostih. Priporočajo tudi, da naj bi mladini dajali »informacije« s področja spolnosti predvsem biologi. Drugi — ti so v manjšini — se zavzemajo za načelo, da naj bi bila tudi spolna vzgoja poseben učni predmet, in to v vseh šolah, od osnovne do vključno visokih.

Škodljivost takega »razkola« se očituje v vse pogostnejši nepoučenosti in nevezgovenosti mladih in najmlajših, med katerimi se vedno znova obuja miselnost o spolni svobodi, ki da jo starejši mladim kratimo, ker s svojo nazadnjaško prakso zaviramo njihov polet in jim tako grenimo mladost. Ankete s spolno bolnimi pa nam pogostoma razkrivajo neizoblikovano značajnost mladih, še posebno tistih, ki se ogrevajo za prednostni položaj moškega, moško pravico, moško spolno zmago in se, prepričani, da je njihovo mišljenje pravilno, vdajajo nebrzdanemu spolnemu izživiljanju (promiskuiteti), mnogo mladih žensk pa prostituciji ne toliko zaradi socialne bede, kakor predvsem iz nagibov po stremuškem življenju in »devizni« grabežljivosti.

Smotrna, nepretrgana in obvezna spolna vzgoja bi takšno zgrešeno miselnost, ki temelji na načelu najogabnejšega izkoriščanja človeka po človeku celo v spolnih odnosih, lahko že v kali zajezila in mlade ljudi preusmerila k plemenitim medosebnim odnosom, zlasti še na spolnem področju.

Spolna nepoučenost in opuščanje spolne vzgoje čedalje bolj dopuščata, da prihajajo do izraza kvarni epidemiološki dejavniki, ki samo še pospešujejo širjenje spolnih bolezni. Takšni epidemiološki dejavniki so predvsem bolniki sami; nekateri med njimi so vzgojljivi, a žal tudi nevezgojljivi. Med (še) vzgojljivimi so lahkomiselni, prezaupljivi, razvajeni, nezmerni in še neuravnovešeni mladi ljudje, ki bi jih smotrna in ciljana vzgoja lahko prevzgojila, še preden bi se iz njih utegnili izcimiti kvarni epidemiološki dejavniki, pospeševalci in razširjevalci spolnih bolezni. Med nevezgojljive oziroma izredno težko vzgojljive epidemiološke dejavnike pri širjenju spolnih bolezni pa moramo šteti debilne, imbecilne ali sicer psihično alterirane, neprištevne oziroma samo delno prištevne.

Z vsemi temi ugotovitvami je tesno povezano tudi vprašanje, ali bomo mogli kdaj izkoreniniti spolne bolezni. Nekateri se še vse preveč zanašajo na moderne antibiotike oziroma še mnogo učinkovitejša zdravila, ki bi jih še kdaj utegnili odkriti moderna medicina, češ da bodo že kmalu iztrebili spolne bolezni. Žal je tako mnenje vse preveč varljivo, saj zdravila sama kaj takega ne bodo nikdar zmogla, ker pač niso vzgojno sredstvo, tudi ne morejo ustvarjati morale, se pravi izoblikovati značajne, etične osebnosti. In čeprav kdaj res ne bi bilo več spolnih bolezni, bo pa človeku vselej potrebna moralnost, torej tudi moralna oziroma spolna vzgoja.

Ob tej priložnosti naj omenimo značilno opažanje zadnjih let. V antivene-rični dispanzer prihajajo (oziroma so vabljeni v zvezi z epidemiološko anketo) dekleta, osnovnošolske učenke, stare 13—15 let, okužene s spolno boleznijo, večinoma s kapavico. Še pred nedavnim smo bili nad tem začudeni in nam je bil ta pojav malone uganka. Če pa premislimo takšne primere čisto s stališča spolne poučitve in spolne vzgoje, pa kaj kmalu spoznamo naslednje: v tako imenovanem neopredeljenem obdobju (tik pred uvodom v puberteto) pri otrocih navidezno ni »spolnih« vprašanj, kakor npr. zadnja leta pred vstopom v šolo (ko otroci pogostoma med drugim vprašujejo tudi po svojem izvoru), ker jih od 7. življenjskega leta dalje vse preveč zaposluje nova, »šolska« situacija. Tako starši kar tri leta nimajo z njimi posebnih »sitnosti«, da bi namreč morali odgovarjati na »neprijetna« vprašanja svojih otrok. Medtem pa razmeroma hitro dozorevajo dekleta od 12. leta (menarha!) dalje in če niti doma niti v šoli niso imele pravega vodstva v prvih, tako kritičnih letih spolnega zorenja, postanejo nekatere med njimi žrtev svoje nepoučenosti in nevzgojenosti. Starši (kot naravni vzgojitelji) in šola s svojimi poklicnimi vzgojitelji zapravljajo prav v takih primerih kar šest let, ko bi bili spolna poučitev in spolna vzgoja še posebno potrebni.

Sleherni primer spolne bolezni pomeni posebno lekcijo, žal, zamujeno urico o spolni poučitvi in spolni vzgoji. Vprašanje je, kako bi vendarle premostili težave, ki se že toliko let zgrinjajo prav ob vprašanju realizacije spolne poučitve in spolne vzgoje v naših šolah. Izhod v najhujši sili bi morda bil vsaj za nekaj časa tale: ker se šolniki še vse doslej niso mogli zediniti, kako bi čimprej realizirali spolno poučitev in spolno vzgojo v šolah nasploh, ker še kar naprej (občasno) opravljajo to dejavnost »ljudje dobre volje« in ker še številna posvetovanja o tem vprašanju niso obrodila sadu, bo menda le najbolje, pa tudi najprimerneje, da začno s spolno poučitvijo in spolno vzgojo vsi tisti izobraženci, ki imajo — tako po uradni dolžnosti kakor tudi poklicno — neposredno opraviti z družino. Le-ti naj z živo in pisano besedo vzgajajo doraščajoče družinske člane, pripravnike za zakonsko zvezo. Seveda se bodo morali tudi ti, izvenšolski, a sicer primerno izobraženi vzgojitelji še posebej pripraviti na pravilno podajanje snovi o spolni poučitvi in spolni vzgoji. Tudi to bo terjalo svoj čas, vendar bo, kakor vse kaže, uradno šolstvo potrebovalo še neprimerno več časa, preden bo za to zvrst vzgojne dejavnosti moglo vzgojiti oziroma prešolati svoje razpoložljive kadre. Nujno potrebno pa je, da sodelujemo pri takšnem delu posebno mi zdravstveni delavci, vendar bi tudi mi vsi morali biti za takšno dejavnost primerno izobraženi. Zato je pa že skrajni čas, da uvrstijo medicinske fakultete v svoj učni program tudi temelje pedagogike, psihologije, didaktike in metodike ne samo s stališča zdravstvene vzgoje nasploh, marveč še zlasti zaradi potreb pri spolni poučitvi in spolni vzgoji. Podobno bi morale ravnati tudi vse druge zdravstvene šole, zlasti višje.

Iz povedanega sledi, da sta spolna poučitev in spolna vzgoja ob navajanju k pravnim medosebnim in zlasti še medspolnim odnosom obenem tudi najučinkovitejša dejavnika pri preprečevanju in zatiranju spolnih bolezni. Zato moramo v prihodnje poskrbeti za ustrezno družinsko vzgojo, še posebej pa, da postaneta spolna poučitev in spolna vzgoja slej ko prej v (vseh) šolah samo ob sebi umevna in obvezna, družbeno vzgojna nujnost.